

Саприкіна Т.Г. Робота шкільного психолога з дітьми з особливими потребами // Т.Г.Саприкіна / Система надання освіти дітям з особливими потребами в умовах сучасного закладу освіти : Збірник за матеріалами V Всеукр. науково-практичної конференції (12 грудня 2017 року). – Лисичанськ : ВП «Лисичанський педагогічний коледж Луганського національного університету імені Тараса Шевченка» – Лисичанськ : ФОП Чернов О. Г.– 2017. – С. 157-159.

Анотація. У статті акцентовано увагу на роботі шкільного психолога з дітьми з особливими потребами. Шкільний психолог бере участь у вирішенні цих проблем. Однак його робота буде ефективною, якщо він діє в рамках професійної компетентності, виконуючи свої специфічні функції в роботі з дітьми з різними захворюваннями.

Ключові слова: психолог, особливі потреби, соматичний лікар, медична допомога.

РОБОТА ШКІЛЬНОГО ПСИХОЛОГА З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Як відомо, у сучасній масовій школі навчається досить велика кількість дітей зі значними відхиленнями від медичної норми. Навчання й виховання таких дітей ставить перед школою щонайменше дві серйозні проблеми: по-перше, як допомогти їм нормально розкритися й, по-друге, як звести до мінімуму можливі негативні наслідки їх спільного навчання з іншими дітьми. Шкільний психолог бере участь у вирішенні цих проблем. Однак його робота буде ефективною, якщо він діє в рамках професійної компетентності, виконуючи свої специфічні функції в роботі з дітьми з різними захворюваннями. Розглянемо ці функції.

Насамперед, необхідно вчасно виявляти тих дітей, які потребують консультації дефектолога, психоневролога, психіатра або соматичного лікаря. Відносно багатьох захворювань рання постановка діагнозу є запорукою успішного лікування. Шкільний психолог часто виявляється першим фахівцем, який може сприяти такій ранній діагностиці, і це слід розглядати як одну з важливих завдань його роботи.

Зрозуміти, у чому причина труднощів тієї або іншої дитини, чи треба звертатися до лікаря або досить психолого-педагогічної корекції, часто буває дуже важко. У практиці школи нерідко виявляється, що за властиво педагогічними труднощами ховаються порушення, що мають патопсихологічну або соматичну природу, і, навпаки, симптоматику, типову для певного захворювання, може пояснюватися педагогічними або психологічними причинами.

Необхідно відзначити, що шкільному психологові не слід упадати в крайню медичну підозрілість, бачачи за кожним порушенням поведінки, чуждістю емоційної реакції, неуспішністю привід для звертання до лікаря. Серйозною підставою для такого обігу можуть служити або такі випадки, коли розлади носять множинний характер, або коли одиночний розлад носить яскраво виражений патологічний характер.

При наявності підозри на необхідність медичної допомоги доцільно самому шкільному психологові попередньо провести психологічну діагностику для уточнення цього припущення.

Наступною важливою функцією в роботі психолога з даною категорією дітей є правильна орієнтація батьків дитини. Насамперед психолог повинен мати на увазі, що сам обіг за медичною допомогою у відношенні тієї або іншої дитини в переважній більшості випадків виходить від батьків.

Практика показує, що відношення до можливої хвороби дитини, особливо психічної, часто буває в батьків неправильним: від повного ігнорування хворобливих симптомів і навіть афективного відношення самого припущення про можливість захворювання до перебільшення цих симптомів, постановки власного діагнозу й панічної реакції на нього, що часто супроводжується проханнями якомога швидше покласти

дитину в лікарню, лікувати його медикаментами, електросном, електрошоком. Завдання психолога, враховуючи це, у тактовній формі, але чітко й аргументовано пояснити ситуацію, важливість і необхідність звертання до фахівця – медика або дефектолога. Але й після того, як діагноз поставлений і дитині призначене лікування, багато батьків можуть звертатися до шкільного психолога за допомогою. При консультуванні таких батьків шкільному психологові необхідно враховувати не тільки характер захворювання, але й індивідуальні особливості кожної дитини, а також специфіку його шкільного й сімейного життя.

Однак слід підкреслити, що у зв'язку з реформуванням сучасної школи й розвитком практичної психології стає зрозумілим, що діти із затримкою психічного розвитку не мають таких якісних порушень психічної діяльності, які відрізняли б їх від дітей з «групи ризику». Тому ґрунтовна корекційно-розвиваюча допомога з боку шкільного психолога буде сприяти, по-перше, адаптації дітей з особливими потребами до навчання в масовій школі, а по-друге, їхньому просуванню вперед у навчально-виховному процесі. Конструктивний підхід до роботи з даною категорією дітей в умовах звичайного класу є продуктивним як для виховання самої дитини із труднощами в навчанні, так і для виховання інших дітей. Адже в житті й хворі люди, і здоровіші не живуть у якихось особливих умовах, ізольовано один від одного; вони повинні нормально спілкуватися між собою, з розумінням і взаємною доброзичливістю ставитися один до одного. Краще, найпростіше вчитися цьому з дитинства. Навчити дітей не глузувати з дитини, не ставитися до нього із презирством і зарозумілістю, а, навпаки, допомагати йому, підтримувати його – дійсно уроки гуманізму. Тільки при такій установці можна знайти правильні шляхи адаптації й розвитку дитини з особливими потребами в класному колективі. При цьому завдання психолога – допомогти вчителю, асистентові вчителя знайти конкретні способи включення такої дитини в життя класного колективу.

На закінчення підкреслимо, що в роботі з дітьми з особливими потребами психолог виконує скоріше функції консультанта, свого роду посередника між такою дитиною й учителем, батьками, однокласниками. Звичайно, не можна виключити й можливості деякої властиво психологічної роботи з дитиною, у ході якої шкільний психолог може проводити корекцію окремих форм поведінки, самооцінки.

Література

1. Іляшенко Т. Д. Чому їм важко вчитися? – Київ: «Видавництво «Початкова школа», 2003.
2. Практическая психология образования. / Под ред. Дубровиной И. В. – М, 1997.
3. Рабочая книга школьного психолога. / Под ред. Дубровиной И. В. – М.: Просвещение, 1991.
4. Рогов Е. И. Настольная книга практического психолога в образовании. М.: Владос, 1995.